

Expansiunea

islamismului

Una dintre marile religii ale lumii, islamismul a fost răspândit cu ajutorul forței armelor din Spania până în India. Într-un timp mai scurt de un secol a apărut în urma sa o cultură extraordinară.

Arabia era în mare parte alcătuită din deșert în secolul al VII-lea e.n. iar în pustiuurile sale trăiau triburi nomade. Pe țărmul Mării Roșii și Oceanului Indian se găseau zone fertile cu multe așezări înfloritoare. Drumurile acestora duceau în Siria și Mesopotamia (Irakul de azi). În calea acestor drumuri comerciale se găseau oaze care datorită comerțului prosperau, de exemplu Mekka și Medina, acestea fiind de o importanță fundamentală în istoria islamismului.

Profetul Mahomed

Profetul Mahomed s-a născut în Mekka, tatăl său se ocupa cu mănăatul cămilelor. Și-a pierdut părinții încă de foarte tânăr și a fost crescut de un unchi. Până la vârsta de 25 de ani călătorea ca negustor cu caravanele, până când a luat-o de soție pe stăpâna sa, ajunsă deja de două ori văduvă, pe Hadidja. Umbla



mult singur prin munți și cu puțin timp după căsătorie a avut parte de o întâmplare ciudată. A avut viziuni în care vorbea cu arhanghelul Gabriel, notând în versuri instrucțiunile acestuia. Aceste scrieri constituie prima parte a cărții sfinte a islamismului, Coranul. Această carte cuprinde în final cele 114 de precepte pe care le-a primit profetul timp de 22 de ani.

Între timp Mahomed a început să predice, propovăduind că spre mântuire există doar un singur drum, supunerea totală Dumnezeului atotputernic.

Cuvântul "islam" în arabă are chiar această semnificație, devenind numele acestei religii

noi. Adepții săi erau numiți musulmani, adică supuși, îngăduitori.

Mahomed a înființat o comunitate religioasă din puținii discipoli și membrii familiei sale, dar aceasta nu a devenit populară în oraș. Bunăstarea orașului se datora mai ales pelerinilor care veneau la piatra Kaba, sanctuar dedicat unui număr de circa 360 de zei și spirite diferite, să se închine acestora. Însă noul profet a declarat că orice zeu sau spirit este fals, iar situația a devenit așa de periculoasă încât în 622 Mahomed și puținii săi discipoli au trebuit să părăsească orașul. Această fugă se numește Hegina (Hidjra) și se

Islamismul a învățat de la alte culturi și a creat cultura sa individuală înfloritoare. A dat matematicieni, filozofi și poeți, culorile strălucitoare glazurate păstrate pe capodoperele de ceramică au avut o influență mare asupra artei ornamentale.

Mohamed s-a născut probabil în 571. Ilustrația din secolul al XIV-lea văzută în imaginea alăturată, prezintă acest eveniment. Fiul mănătorului de cămile a devenit profet și întemeietorul religiei islamice.

consideră punctul de origine al perioadei islamismului.

Mahomed și-a găsit adăpost în orașul apropiat Medina, unde a devenit un om important, fiind judecător, și unde și-a găsit noi discipoli. A fost recunoscut drept Profetul lui Allah și conducător al celor din oraș în numeroasele campanii militare împotriva celor din Mekka. Când s-a predat Mekka în anul 630, Mahomed a devenit domnitorul orașului unde s-a născut, a distrus cei 360 de idoli și a oferit sanctuarul lui Kaba lui Allah.

Problema succesiunii

Până la moartea profetului, survenită în 632, aproape toată peninsula Arabică se închinase islamismului. Deoarece Mahomed nu a desemnat un succesor, au apărut conflicte între rude, iar izbucnirea revoltelor, răscoalelor și a războaielor civile au tulburat liniștea peninsulei.



Michael Holford

Acestea au luat sfârșit printr-o înțelegere între adepții profetului. Un calif (discipol, adept) a preluat succesiunea și arabii au început cuceririle. Triburile care se luptau nu demult între ele, s-au unit acum sub drapelul Islamului, dând astfel multă bătaie de cap celor două super-puteri care stăpâneau Orientul Mijlociu, Imperiul Bizantin creștin cu limba de stat greacă și Persia, care urma zoroastrianismul, care se afla pe teritoriul Iranului de azi și în care domnea dinastia Sasanida.

Răspândirea Islamului

Primul pas în expansiunea în afara Arabiei a avut loc în timpul domniei Califului Abu Bahr (632-634), dar adevărata perioadă a cuceririlor a fost perioada califatului lui Omar (634-644). În anul 635 a fost cucerit Damascul iar în anul următor marele conducător arab Halid ibn-al-Valid a nimicit oastea bizantină în lupta de la Iarmuc și a alungat-o din Siria. Au invadat și Mesopotamia, care se afla sub dominația Persiei, iar din 642 au cucerit și Persia. În

- ❶ În sanctuarul de la Piatra Kaba au fost distruși idolii. Mohamed a oferit lui Allah Piatra Neagră simbolică.
- ❷ Mozaic din sec. al XVII-lea reprezentând planul de bază al moscheii Kaba. În mijlocul templului se află o piatră. Fiecare musulman trebuie să se îndrepte către aceasta în timp ce se roagă.
- ❸ Mohamed cu comandantul său, Abu Bakr trece din Mekka în Medina. După moartea profetului, Abu Bakr a devenit calif.



același an, prin cucerirea Alexandriei, s-a predat și Egiptul, acesta fiind mai departe un punct de plecare pentru campaniile duse până în Africa de Nord. În acest timp, în Imperiul Islamic, slăbit de luptele între triburi, care a unit diferite nații și regiuni, au apărut tensiuni. Al treilea calif, Osman (644-656) a fost ucis, succesorul lui a devenit vărul și succesorul lui Mahomed, Ali. Și sub domnia lui (656-661) s-au continuat mișcările religioase și tulburările dintre triburi care au condus până la urmă la războaie, lupte și la uciderea lui Ali. Discipolii lui nu au vrut să se supună califului succesor Muavia și și-au proclamat autonomia. Astfel a avut loc despărțirea definitivă dintre sunniții majoritari

și šiiti minoritari. Cu toate că în anumite perioade din istoria Islamului mai apar din când în când anumite secte, contradicția sunnism-șiism este și în prezent o ruptură fundamentală.

Moartea lui Ali a pus capăt perioadei califatului "clasic" sau ortodox. Sub domnia lui Muavia (661-680) califul a devenit un conducător asemănător regelui, care domnea în capitala Siriei, Damasc. Titlul era moștenit de fiul său sau de o rudă foarte apropiată, iar domnia era exercitată cu ajutorul unei structuri sociale centralizate, aceasta nefiind o caracteristică a statelor arabe.

Singurul Stat

Muavia a înființat până la urmă prima dinastie a califilor, dar puterea lor s-a cristalizat doar după ce califul Abdal-Malik (685 - 705) a ieșit victorios din războiul intern de 30 de ani. Cu instaurarea ordinii s-a continuat expansiunea islamismului.

Forțele musulmane au pătruns până în Tașkent, cucerind Sindul și o parte din Pandjab, teritoriul Pakistanului din prezent. În vest au cucerit coasta Africii de Nord și prin strămoșia Gibraltar au pătruns până în Spania. În 718 au trecut Pireneii și au pătruns până în partea centrală a Franței. Au fost oprți de francezi lângă Tours în 732, aceștia punând capăt altor eventuale cuceriri în Europa.

Sub domnia dinastiei Omaiad, Imperiul Islamic, care putea face comerț nestingherit din Spania până în India, și-a trăit cea mai măreață perioadă. Contrar altor popoare cuceritoare, arabii învățau cu plăcere de la alte nații, adoptând modalitatea de conducere a statului, organizarea armatei și navigația

maritimă bizantină și persiană. Au preluat și din știința și arta adversarilor înfrânți.

De obicei musulmanii au fost toleranți față de credincioșii care nu erau musulmani, mai ales cu "Popoarele Cărții" care erau creștinii și evreii, cu tradiții biblice asemănătoare lor. Din punctul de vedere al Islamului, Avram și Moise au fost profeți adevărați, a căror operă a fost dusă la capăt de Mahomed. Musulmanii erau scutiți de taxe, spre deosebire de cei nemusulmani. Această dispoziție a constituit o motivație pe o perioadă lungă pentru mulți oameni de a se converti la islamism. Deoarece traducerea Coranului în alte limbi a fost interzisă, noii adepți au învățat repede araba, astfel că popoarele cucerite au fost asimilate

Edinburgh University Library



Ilustrație din secolul al XVI-lea. Mohamed (fața nu i se vede) se află în compania lui Moise și a arhanghelului Gabriel. Conform tradiției, Gabriel i-a sugerat lui Mahomed că are o chemare "pentru a deveni profet".

Moscheea de Stâncă din Ierusalim s-a construit, conform legendei, pe locul de unde s-a înălțat în rai Mohamed.



M. E. Archive

conducător a fost descendentul profetului Abdul-Abbas. În trei ani a spulberat puterea omaidenilor și a șters fără milă orice urmă a lor de pe pământ. Doar o singură personalitate a familiei a scăpat, Abdar-Rahman, care s-a refugiat în Spania și a întemeiat o dinastie autonomă care a dăinuit aproape 300 de ani.

Dinastia Abbasida a privat Damascul de rangul de capitală și a înființat o altă capitală în Mesopotamia, Bagdad, care în scurt timp a devenit un oraș cu un milion de locuitori. Centrul califatului Abbasida a devenit regiunea estică, mai bogată, unde exista o

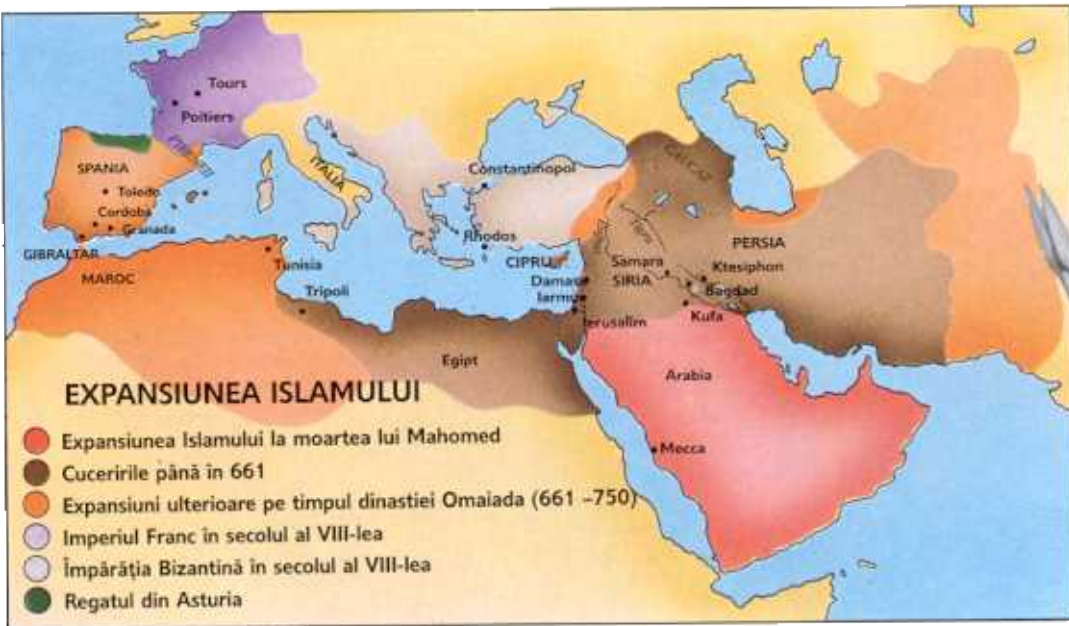
puternică influență personală. În această perioadă s-a pus accentul pe convertirea la islamism și adoptarea limbii arabe, religia islamică devenind mai puternică. Până la urmă doar Iranul a păstrat limba originală, limba persană, și identitatea culturală, deși s-a convertit la islamism.

Cultura înfloritoare

Islamismul a pășit într-o nouă etapă, în care nu doar a preluat din alte culturi, ci și-a creat marea sa cultură individuală. Califul Al-Mansur a întemeiat "Palatul Cunoașterii", unde savanții traduceau operele filozofilor greci antici, studiau practica medicală antică, învățau matematica indiană, – o parte a acestora sunt numerele "arabe" folosite și în prezent. Gânditorul arab Ibn-Sina a devenit cunoscut în Europa sub numele de Avicenna, filozof și medic de mare prestigiu.

Matematicianul Al-Hvarzimi a fost pionierul algebrei (termen arab), pe când persanul Omar Hajjam a fost în același timp matematician, astrolog și poet.

Literatura și artele înfloreau. Din pământ s-au înălțat moschee având cupole strălucitoare, palate minunate, cu pereții împodobiți cu materiale ceramice colorate. Olăritul și prelucrarea metalelor au ajuns la un nivel înalt. În arabescurile folosite pentru înfrumusețare se împleteau motivele care reproduceau anumite



Expansiunea Islamismului, înaintarea în Europa a fost întreruptă de lupta de la Tours din 732.

Războinicii musulmani la început aveau numai armament ușor. Cheia succesului lor era credința, tăria și perseverența.

mai ușor. Când aceasta s-a realizat, un arab însemna un om care vorbea această limbă și marea parte a lumii islamice a ajuns să aibă religie, limbă și cultură comună.

Însă tocmai această toleranță a cauzat căderea dinastiei Omaiada. Deoarece dinastia nu s-a ocupat destul de convertirea celor care nu erau musulmani, nemulțumirea creștea în rândurile supușilor.

Din cauza nemulțumirilor religioase și a supărării arabilor care trăiau în Iran și Mesopotamia, deoarece erau conduși din Damasc, a izbucnit o revoltă în 747, al cărei

Deși islamismul înflorea, califatul s-a sfârșit sub presiunea turcilor în sec. al XI-lea. În imagine, sultanul Saladin înfrâng cavalerii.





☉ **Marea moschee din Damasc (în Siria din prezent) construită în jurul anilor 706. Pe locul ei inițial fusese templul Jupiter, în secolul al IV-lea bazilica Sfântului Ioan Botezătorul. Turnurile pătrate înălțate la cele patru colțuri ale clădirii, sunt primele minarete din istoria islamismului.**

forme de plante și motive abstracte cu linia elegantă a scrierii cursive arabe. Universul poeziei islamice a fost îmbogățit și de povești populare originare din Asia, colecția clasică de renume universal fiind "O mie și una de nopți". Știința și cultura islamică au întrecut în câteva secole tot ce cunoscuse Europa creștină. Vestul a preluat multe din sursele arabe în domeniile științelor, filozofiei, matematicii și medicinei. (Chiar și metoda de fabricare a hârtiei inventată de chinezi, a fost aflată de europeni tot cu ajutorul arabilor).

Cultura islamică înflorea, dar după nici un secol de dominare a dinastiei Abbasida califatul uriaș și greu de guvernat a început să

decadă, sfărâmându-se în bucăți. Deoarece în noua capitală, Cairo, dinastia Fatimida (909-1171), nu putea controla eficient teritoriile nord africane, le-a pierdut.

Cuceririle turcești

Califatul era cel mai amenințat de la Est. Puterea politică a Iranului a crescut, califii Abbasida au devenit marionetele domnitorilor persani. Situația s-a schimbat și mai mult, când turcii, proveniți din Asia Centrală, au preluat puterea peste o mare parte a lumii islamice, și o exersau în numele califilor Abbasida – cel mai mare conducător al lor fiind devenit sultan (Cuvântul sultan



☉ **Alhambra din Granada. Cea mai măreață capodoperă arhitecturală a Islamului în vest, în Granada în Spania. După 711 aproape toată peninsula iberică a ajuns sub dominația islamică, Granada a fost ultimul stat islamic, care s-a închinat spaniolilor cu 700 de ani în urmă.**

DATE IMPORTANTE

571
<i>Nașterea profetului Mahomed</i>
596
<i>Mahomed o ia de soție pe Hadidja</i>
610
<i>Prima viziune a lui Mahomed</i>
613
<i>Încep profetiile</i>
624 - 630
<i>Luptele desfășurate între cei din Mekka și Medina, Mahomed se întoarce în Mekka</i>
632
<i>După moartea lui Mahomed, Abu Bakr devine Calif</i>
634 - 644
<i>Califatul lui Omar</i>
636 - 641
<i>Musulmanii ocupă Siria, Palestina, Mesopotamia și Egiptul</i>
644 - 656
<i>Califatul lui Osman</i>
656 - 661
<i>Ali - ultimul calif ortodox</i>
661 - 680
<i>Muavia se autoproclamă calif și întemeiază dinastia Omaiada</i>
693
<i>Începe cucerirea Africii de Nord</i>
711
<i>Musulmanii atacă Spania, în curând cucerind întreaga peninsula</i>
718
<i>Musulmanii atacă Franța, în 732 sunt opriți la Tours</i>
750
<i>Începutul domniei dinastiei Abbasida, în 755 Abdar-Rahman întemeiază un stat autonom, Omaiada, în Spania</i>
798 - 809
<i>Califatul lui Harun-ar-Rasid</i>
909 - 1171
<i>Dinastia Fatimida în Africa de Nord și Egipt</i>
1055 - 1157
<i>Sultanatul turcilor</i>
1258
<i>Mongolii ocupă Bagdadul, căderea dinastiei Abbasida</i>

înseamnă: bărbatul deținător de putere). Turcii au fost luptători talentați, și astfel l-au forțat pe împăratul bizantin să ceară ajutorul cavalerilor din Europa de Vest.

Unitatea sub domnia turcească a fost la fel de scurtă ca și în timpul domnitorilor Abbasida, în secolul al XII-lea. Orientul s-a împărțit în sultanate autonome. Istanbulul însă s-a dovedit a fi suficient de puternic pentru a rezista și a riposta la cruciade. La fel ca și mai devreme, noua și principala amenințare venea tot de la Răsărit. Hoardele de tătari au pus capăt califatului Abbasida prin jefuirea Bagdadului și au început un nou capitol în istoria islamismului.